

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 8Cdo/49/2019                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 1211229337                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 18.06.2020                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Ladislav Górász          |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2020:1211229337.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. Y., narodeného XX. januára XXXX, bývajúceho v B. a 2/ Ing. K. Y., narodeného XX. marca XXXX, bývajúceho v L., zastúpených advokátskou kanceláriou Procházka & partners, spol. s r.o. so sídlom v Bratislave, Búdkova 4, v mene ktorej koná JUDr. Radoslav Prochádzka, advokát a konateľ, proti žalovanému H. V., bývajúcemu v L., za účasti intervenienta Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, o náhradu škody, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 16C/133/2011, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2018 sp.zn. 2Co/513/2014, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30.mája 2018 sp.zn. 2Co/513/2014 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 11. apríla 2014 č.k. 16C/133/2011-180 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Žalobou, zmenenou so súhlasom súdu a po jej čiastočnom späťvzatí, žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovaným zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 3 717 eur spolu s úrokom z omeškania, žalobcovi 1/ sumu 170 eur a žalobcovi 2/ sumu 181,84 eur a náhradu trov konania. Ako rozhodujúce skutočnosti uviedli, že splnenia povinnosti žalovaným sa domáhajú z titulu náhrady škody (ušlého zisku) žalobcu 2/ vzniknutej v súvislosti s jeho osobnou starostlivosťou o žalobcu 1/, náhrady škody na veciach žalobcu 1/ a náhrady nákladov žalobcu 2/ v súvislosti s prepravou žalobcu 1/ na vyšetrenia a liečenie. Uvedené ujmy vznikli protiprávnym konaním žalovaného, ktorý 13. októbra 2009 spôsobil žalobcovi 1/ ťažkú ujmu na zdraví porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona. Žalobca 2/ tvrdil, že škoda (majetková ujma) mu vznikla, «keďže počas ošetrovania maloletého poškodeného nemohol vykonávať svoju podnikateľskú činnosť ako podnikateľ - živnostník». Žiadal o náhradu «vyčíslenú podľa dostupných informácií o cene domácej opatrovateľskej služby, ktorú bol ako rodič maloletého poškodeného nútený vykonávať počas doby liečenia maloletého a počas ktorej z objektívnych príčin nemohol vykonávať podnikateľskú činnosť». Na prvom pojednávaní súdu prvej inštancie 6. februára 2012 zástupca žalobcu 2/ na doplnenie žaloby v časti týkajúcej sa náhrady škody, okrem iného uviedol, že «Pokiaľ ide o náhradu škody a určenie jej výšky, je dosť obtiažne túto škodu

vyčíslit'. Navrhovateľ si preto zisťoval cenu opatrovateľských služieb u organizácií poskytujúcich domácu starostlivosť a na základe takto zistenej ceny, ktorú mu oni ponúkli, si uplatňuje náhradu škody. Zákonný zástupca navrhovateľa sa musel o maloletého K. Y. starať, zabezpečiť jeho vzdelávanie nakoľko navštevuje základnú školu a vozit' ho k lekárom. Podľa môjho názoru škoda, jej rozsah a spôsob jej vyčíslenia v návrhu je dostatočný».

2. Okresný súd Bratislava II (súd prvej inštancie) rozsudkom z 11. apríla 2014 čk. 16C/133/2011-180 žalobu zamietol a žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1 716,08 eur. Vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného náhradu trov konania nepriznal. Súd prvej inštancie odôvodnil zamietnutie žaloby tým, že žalobca 2/ nepredložil súdu a ani nenavrhol vykonanie takých dôkazov, ktoré by jednoznačne preukázali výšku zisku, ktorý mu ušiel v dôsledku starostlivosti o žalobcu 1/. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 25Cdo/269/2006 (tvrdenia o zmarení zamýšľaného podnikateľského zámeru poškodeného samo osebe na odškodnenie nestačí, resp. poškodený musí preukázať, že mal zabezpečené predpoklady na tzv. pravidelný chod vecí, teda, že v prípadoch, kde je na prevádzkovanie zárobkovej činnosti potrebné splnenie určitých podmienok, bol reálny predpoklad ich dosiahnutia, ak by nepriaznivo nezasiahla škodová udalosť). Žalobca predložil súdu iba potvrdenie o výške príjmov za rok 2009 a 2010 a výkaz o príjmoch a výdavkoch za rok 2009 a 2010. Z týchto listín, ani z výpovede svedka J. L., výšku ušlého zisku nebolo možné riadne ustáliť. Podľa súdu za postačujúce na riadne preukázanie ušlého zisku nemožno považovať ani žalobcom 2/ predložené čestné vyhlásenie konateľa spoločnosti, pre ktorú žalovaný 2/ pracoval ako subdodávateľ, z ktorého vyplýva pokles jeho odmeny za druhý polrok 2009 zo sumy 21 600 eur na 12 000 eur, nakoľko žalobca 2/ súdu nepredložil žiadnu zmluvu, z ktorej by vyplývala výška dohodnutej odmeny, podmienky jej poskytnutia, ako aj čas a druh vykonania prác, za ktoré by mu patrila odmena. «Ušlý zisk nemôže predstavovať len tvrdené zmarenie zamýšľaného podnikateľského, či iného zárobkového zámeru, ak plánovaný majetkový prínos nie je podložený existujúcimi alebo dosiahnuteľnými okolnosťami, z ktorých možno usúdiť, že k zamýšľanému zisku by skutočne došlo, ak by nenastala škodová udalosť». Súd prvej inštancie v ďalšom všeobecne poukázal na procesnoprávny inštitút dôkazného bremena a na to, koho toto bremeno zaťažuje. Mal tiež za to, že žalobcovia dostatočne nepreukázali ani rozsah škody na veciach žalobcu 1/ (bunda, nohavice, školská taška, dáždnik a topánky). Za opodstatnený v tomto smere nepovažoval prednes zástupcu žalobcov, že cena odevných zvrškov detí porovnateľnej sociálnej skupiny je všeobecne známa, a preto považuje tento nárok za dostatočne preukázaný. Podľa súdu prvej inštancie žalobcovia neopodstatnene uplatňujú aj náhradu nákladov vynaložených žalobcom 2/ v súvislosti s prepravou žalobcu 1/ na vyšetrenia a liečenia. Pokiaľ žalobca 2/ predložil v tejto súvislosti technický preukaz motorového vozidla, z tejto listiny vyplýva, že ide o nákladné motorové vozidlo, pričom z potvrdenia o návštevách žalobcu 2/ počas hospitalizácie žalobcu 1/ nevyplýva, že jednotlivé cesty boli vykonané práve týmto vozidlom.

3. Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 30. mája 2018 sp.zn. 2Co/513/2014 (I.) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým zamietol žalobu a vo výroku o náhrade trov konania, (II.) odmietol odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý vedľajšiemu účastníkovi nepriznal náhradu trov konania, (III.) žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % a (IV.) intervenientovi na strane žalovaného priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok majúci za to, že súd prvej inštancie správne rozhodol, ak žalobu zamietol z dôvodu neunesenia dôkazného bremena žalobcami. Na zdôraznenie správnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vo veci samej, okrem iného dodal, že «Pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody v podobe ušlého zisku však žalobca v 2. rade si nesplnil už základnú povinnosť tvrdenia a následne dôkaznú povinnosť. Len všeobecne tvrdil, že pre svedka J. L. v Rakúskej republike vykonával činnosti, za ktoré mu už sčasti poskytol náhradu a zvyšok prác nevykonával v dôsledku starostlivosti o syna. Netvrdil v akej oblasti (v rozhodnom čase) podnikal, pod akým obchodným názvom, na základe čoho vykonával pre svedka práce, odkedy, presne aké práce, kde, aké boli podmienky dohody (aké práce, kde, v akom časovom rozpätí mal práce pre svedka vykonávať, akou formou, aká bola dohodnutá odmena), či už vyplatenú odmenu pojal do svojho účtovníctva. Treba prisvedčiť súdu prvej inštancie, že tieto rozhodujúce právne skutočnosti nevyplývajú ani z výpovede svedka J. L.. Na preukázanie

existencie nároku žalobcu v 2. rade na náhradu ušlého zisku nestačí len dôkaz o (ústne) uzavretej zmluve na vykonanie prác. Žalobca musí tiež preukázať, že k predpokladanému zisku, nebyť dopravnej nehody a zranenia žalobcu v 1. rade, by skutočne došlo, čo však žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní neurobil. V konečnom dôsledku to znamená, že žalobca v 2. rade neunesol dôkazné bremeno už v samotnom základe. V tejto súvislosti bolo potom nadbytočné zaoberať sa nárokom žalobcu v 2. rade spočívajúcim v úrokoch z omeškania. Rovnako žalobca v 2. rade neunesol dôkazné bremeno ani v časti týkajúcej sa náhrady škody z titulu cestovných nákladov a v tejto súvislosti treba uviesť, že nie je dostatočným predložiť (len) potvrdenie o návštevách hospitalizovaného žalobcu v 1. rade. Osobitne vo vzťahu k charakteru motorového vozidla, ktoré používal pri ceste za synom do nemocnice, resp. ktorým syna vozil k lekárovi, je rozhodujúce, čo je o ňom písané v technickom preukaze. Možno prisvedčiť odvolateľom, že nemožno vyžadovať od rodiča odkladanie dokladov o kúpe vecí pre deti, je to ale namieste aspoň počas reklamačnej doby. Odhliadnuc od uvedeného odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dôvodí, že aj v tejto časti odvolatelia (predovšetkým žalobca v 1. rade) neunesli dôkazné bremeno. Ani len netvrdili, aké veci boli poškodené; aké veci mal žalobca v 1. rade v čase poškodenia zdravia na sebe, z nich ktoré boli poškodené a tieto kedy, za akú sumu boli nadobudnuté, z akého boli materiálu; v tejto súvislosti nepredložili a napokon ani neoznačili žiadne dôkazy. Takto nebolo možné zistiť druh poškodených vecí a ani ich hodnotu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dôvodí, že nezabezpečenie dôkazov hodnoverne preukazujúcich výšku škody, t.j. neunesenie dôkazného bremena, je vážnym nedostatkom na strane žalobcov».

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie. Jeho prípustnosť vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (CSP), resp. v časti týkajúcej sa otázky práva na ušlý zisk, z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa názoru žalobcov k porušeniu ich práva na spravodlivý súdny proces došlo najmä tým, a) že odvolací súd dvakrát v rozpore s § 383 ods. 1 CSP dospel vo vzťahu k zásadnej skutkovej okolnosti k inému skutkovému zisteniu, ako okresný súd, avšak dokazovanie nezopakoval, ani nedoplnil, ale iný skutkový záver jednoducho konštatoval, b) že súdy nižšieho stupňa dospeli k skutkovým záverom, ktoré bezprostredne a zjavne odporujú vykonaným dôkazom, c) že v rozpore s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky (ústavný súd) podrobili žalobcov dôkaznému bremenu, ktoré objektívne nie je možné splniť, d) že odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí sú nepreskúmateľné a nezodpovedajú požiadavke náležitého a presvedčivého odôvodnenia, e) že súd prvej inštancie opomenul svoju povinnosť vyplývajúcu mu z § 136 OSP, pričom krajský súd túto vadu nijako nenapravil, a f) že súdy nižšieho stupňa vydali rozhodnutia, ktoré za daných okolností spĺňajú všetky parametre tzv. nepredvídateľného, resp. prekvapivého rozhodnutia a rovnako tak rozhodnutia nepreskúmateľného. Súdy dospeli k svojvoľným skutkovým záverom a tie svojvoľne aplikovali. Skutkový záver súdu prvej inštancie, že žalobca 2/ nepredložil žiadnu zmluvu, v plnom rozsahu a bezprostredne odporuje vykonaným dôkazom. Vo vzťahu k žalobou tvrdenej ústnej zmluve odmietol prihliadnuť na tvrdenia žalobcu 2/ a svedka J. L. a neprihliadol starostlivo na všetko, čo vo vzťahu k tejto zmluve vyšlo počas konania najavo. Takýto postup zbavuje účastníka konania objektívnej možnosti preukázať existenciu a obsah ústnej zmluvy. Odvolací súd, bez toho, aby dokazovanie

vo vzťahu k tejto skutkovej otázke vykonal znovu alebo ho doplnil, dospel

k skutkovému záveru, že predmetná zmluva na vykonanie prác bola uzavretá ústne, hoci zároveň uviedol, že dôkaz o nej mu nestačí na účely preukázania nároku na náhradu ušlého zisku. Krajský súd teda existenciu zmluvy uznal, ale jej obsah, tak ako ho dokumentovali obe jej zmluvné strany, už nie, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia tento voj postup nevysvetlil. V danom prípade obsah ústnej zmluvy preukázali obe jej strany v rozsahu druhu prác, miesta výkonu prác, výšky odmeny a aj času plnenia. Súdy nižšieho stupňa uviedli, že práve tieto náležitosti zmluvy z vykonaného dokazovania nevyplynuli. Tieto závery sú v takom zjavnom a nepochybnom rozpore s vykonanými dôkazmi, že nie je možné ich označiť inak, ako za úplne svojvoľné. Uvedené platí o to viac, že súdy nižšieho stupňa neboli konfrontované so žiadnym dôkazom, ktorý by vyjadrenia žalobcu 2/ a svedka akokoľvek spochybňoval. Ak zmluvné strany zhodne označia výšku odmeny, druh prác a čas i miesto ich výkonu, a napriek tomu jeden súd uvedie, že žiadnu zmluvu nemali a druhý, že síce zmluvu uzavretú mali, ale práve toto v nej nemali dohodnuté, je to taká absurdná situácia, aká celkom jednoznačne napĺňa podmienky pre poskytnutie ochrany zo strany najvyššieho súdu podľa § 420 písm. f/ CSP. Uvedené skutočnosti vedú k

potrebe poskytnutia ochrany zo strany dovolacieho súdu o to viac, že bezprostredne odporujú aj ústavnej judikatúre. V rozhodnutí Ústavného súdu I. US 689/2014 tento konštatuje, že „civilné procesné právo žiadnu všeobecnú mieru požadovanej pravdepodobnosti pre unesenie dôkazného bremena nepozná. Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, nemožno totiž následne ex post preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Aktuálna istota je teda dôkazný štandard, ktorý nie je možné v civilnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť“. Súdny nižšieho stupňa obmedzili na veľmi strohé a, v porovnaní s mimoriadne komplexným rozborom tejto otázky najmä v rozsudku najvyššieho súdu 5Cdo/195/2015, nevelmi presné konštatovanie, aké sú podmienky na priznanie nároku na ušlý zisk. V žiadnom rozsahu však nevysvetlili ani to, prečo dané podmienky nepovažovali za splnené, ani to, ako by za daných okolností žalobca 2/ ich splnenie mohol vôbec preukázať. Namiesto relevantnej judikatúry najvyššieho súdu, ktorá v tejto otázke požaduje preukázanie skutkových okolností, dokumentujúcich pravdepodobnosť majetkového prírastku, však súdy nižšieho stupňa túto judikatúru nahradili podmienkami s neznámym obsahom. Je absolútne nemožné z rozhodnutia krajského súdu zistiť, ako by za daných okolností bolo možné preukázať pravdepodobnosť majetkového prírastku pri pravidelnom chode vecí. Vo vzťahu k záverom súdov nižších stupňov majú žalobcovia za to, že ak mali súdy za to, že v dôsledku okolností škodovej udalosti nemožno výšku nároku na náhradu škody zistiť vôbec alebo len s nepomernými ťažkosťami, boli povinné túto výšku určiť podľa svojej úvahy. Túto svoju povinnosť však okresný súd nesplnil, a túto vadu nijako nenapravil ani krajský súd. Žalobcovia za neopodstatnené považujú aj záver súdu prvej inštancie, že z potvrdenia o návštevách žalobcu 2/ počas hospitalizácie žalobcu 1/ nevyplyva, že jednotlivé cesty boli vykonané predmetným motorovým vozidlom. Požiadavku súdu, aby žalobca 2/ preukazoval, že na dopravu seba a žalobcu 1/ nepoužíval iné, ako vlastné motorové vozidlo, považujú žalobcovia za úplne absurdnú. Žalobcovia objektívnu nemožnosť preukázať, že sa neprepravovali cudzím, ale svojim autom namietali aj v odvolaní, pričom krajský súd ich námietku „vyriešil“ tvrdením, že «vo vzťahu k charakteru motorového vozidla, ktoré používal pri ceste za synom do nemocnice, resp. ktorým vozil syna k lekárovi, je rozhodujúce, čo je o ňom písané v technickom preukaze». Z akého hľadiska to je rozhodujúce a o ktorý právny predpis sa tu oprel už ale krajský súd nijako nevysvetlil a žalobca 2/ rade ani po rozhodnutí odvolacieho súdu netuší, prečo mu nebola priznaná náhrada cestovných nákladov, ktoré mu vznikli v súvislosti s následkami škodovej udalosti. Na rozdiel od okresného súdu, ktorý nepovažoval za preukázané, že žalobca 2/ vozil žalobcu 1/ vlastným vozidlom Toyota RAV4, odvolací súd toto za preukázané zjavne mal, ale dospel k implicitnému záveru, že kategorizácia tohto vozidla ako vozidla NI (keďže má prepážku, oddelujúcu kufor od zadných sedadiel) zbavuje žalobcu 2/ nároku na náhradu cestovných nákladov. Odvolací súd tu dospel k inému skutkovému zisteniu, ako súd prvej inštancie, ale dokazovanie ani nezopakoval, ani nedoplnil. Takýto postup je v zrejmom rozpore s § 383 CSP. Navyše, súd prvej inštancie zaťažil žalobcu 2/ rade dôkazným bremenom, ktoré jednoducho nie je splniteľné. Neexistuje spôsob, akým by žalobca mohol preukázať, že na cestu do nemocnice, ktorú mu potvrdil jej personál, nepoužil iné, ako vlastné vozidlo. V časti dovolania napádajúcej právne posúdenie veci žalobcovia namietajú predovšetkým to, že odvolací súd nevzal do úvahy ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, a to najmä v otázke, čo má byť pri posudzovaní nároku na náhradu ušlého zisku predmetom preukazovania, a tiež v otázke, čo sa považuje za dôkazné bremeno a kedy je (ne)unesené. Mutatis mutandis poukázali na rozsudok dovolacieho súdu sp.zn. 5Cdo/195/2015, podľa ktorého v prípade ušlého zisku sa nepreukazuje jeho reálna existencia, ale predmetom dokazovania sú skutkové okolnosti, ktoré pri logickej úvahe povedú k záveru, že nebyť škodovej udalosti, ušlý zisk by s najväčšou pravdepodobnosťou vznikol. Žalobcovia navrhli z týchto (v dovolaní podrobnejšie uvedených dôvodov) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

5. Žalovaný a hlavný intervenient sa k dovolaniu žalobcov nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, skúmajúc najprv splnenie podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na v poradí prvý uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP), zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto

dôvodu, t.j. existencia niektorej z tzv. zmätočnosťných vád uvedených v tomto ustanovení, znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Podľa ustanovení § 420 písm. f/ CSP koncipovaným porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká zákonnému procesnoprávnemu rozmeru, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

9. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné tiež uviesť, že právo nikdy nemôže byť interpretované len striktne formalisticky či mechanicky, lebo taký prístup so sebou nesie celkom nepriaznivé dôsledky. Právo totiž neexistuje preto, aby také nerozumné, nelogické a nespravodlivé dôsledky legitimizovalo, ale preto, aby prinášalo racionálne a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi stranami sporu (napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp.zn. 4 Cdo 196/2019).

10. V extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti je tiež prepätá formalistická interpretácia zákona. Aplikácia zákonných pojmov v inom než zákonom ustanovenom a právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, príkladom čoho je aj prepätý formalizmus.

11. Zákonná, ale aj ústavná kvalita civilného súdneho konania sa podstatným spôsobom prejavuje v hodnotení dôkazov konajúcim súdom, ktoré hodnotenie musí zodpovedať § 191 ods. 1 CSP (predtým § 132 OSP). Uvedené ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivej objektivity a kvality súdneho rozhodovania. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa totiž musí prejaviť nielen vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi (I. ÚS 211/2012).

12. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporne aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby

dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

13. Pod zákonom definovanú rovnosť účastníkov (§ 18 OSP a Čl. 6 ods. 1 CSP) je potrebné pojať nielen procesné oprávnenia strán sporu, ale i otázku dôkazného bremena. V práve na spravodlivý proces obsiahnutá zásada rovnosti zbraní v civilnom spore vo všeobecnosti zahŕňa aj rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené (a ktoré nesmú byť neprimerané); inak nie je možné konanie ako celok považovať za spravodlivé. EŠLP v rozsudku vo veci Metalco Bt. proti Maďarsku z 1. februára 2011 č. 34976/05 ustálil, že uloženie nesplniteľného dôkazného bremena na jednu stranu civilného sporu bolo porušením zásady rovnosti zbraní. Právo na rovnosť strán sporu teda tiež vyžaduje, aby dôkazné bremeno kladené na jednu stranu sporu nebolo neprimerané, čo vychádza z vyššie uvedenej požiadavky na dosiahnutie rovnováhy medzi stranami sporu. Civilné procesné právo žiadnu všeobecnú mieru požadovanej pravdepodobnosti pre unesenie dôkazného bremena nepozná. Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, nemožno totiž následne ex post preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Aktuálna istota je teda dôkazný štandard, ktorý nie je možné v civilnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť (I. US 689/2014).

14. Naostatok, podľa vec prejednávajúceho senátu dovolacieho súdu intenzita zásahu do základného práva na súdnu ochranu a do práva na spravodlivé súdne konanie je v okolnostiach prípadu zosilnená selektívnym prístupom súdov k vyhodnocovaniu dokazovania.

15. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom a rozhodnutiami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f/CSP.

16. Súd prvej inštancie odôvodnil svoje zamietajúce rozhodnutie v časti náhrady škody (ušlého zisku) uplatňovanej žalobcom 2/ tým, že žalobca 2/ nepredložil súdu a ani nenavrhol vykonanie takých dôkazov, ktoré by jednoznačne preukázali výšku zisku, ktorý mu ušiel v dôsledku starostlivosti o žalobcu 1/. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 25Cdo/269/2006, podľa ktorého tvrdenia o zmarení zamýšľaného podnikateľského zámeru poškodeného samo osebe na odškodnenie nestačí, resp. poškodený musí preukázať, že mal zabezpečené predpoklady na tzv. pravidelný chod vecí, teda, že v prípadoch, kde je na prevádzkovanie zárobkovej činnosti potrebné splnenie určitých podmienok, bol reálny predpoklad ich dosiahnutia, ak by nepriaznivo nezasiahla škodová udalosť. Žalobca predložil súdu iba potvrdenie o výške príjmov za rok 2009 a 2010 a výkaz o príjmoch a výdavkoch za rok 2009 a 2010. Z týchto listín, ani z výpovede svedka J. L. výšku ušlého zisku nebolo možné riadne ustáliť. Podľa súdu prvej inštancie za postačujúce na riadne preukázanie ušlého zisku nemožno považovať ani žalobcom 2/ predložené čestné vyhlásenie konateľa spoločnosti, pre ktorú žalovaný 2/ pracoval ako subdodávateľ, z ktorého vyplýva pokles jeho odmeny za druhý polrok 2009 zo sumy 21 600 eur na 12 000 eur, nakoľko žalobca 2/ súdu nepredložil žiadnu zmluvu, z ktorej by vyplývala výška dohodnutej odmeny, podmienky jej poskytnutia ako aj čas a druh vykonania prác, za ktoré by mu patrila odmena.

17. Odvolací súd v odôvodnení „sa stotožnil“ s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, jeho a na zdôraznenie jeho správnosti, okrem iného, dodal, že žalobca 2/ si nesplnil už základnú povinnosť tvrdenia a následne dôkaznú povinnosť; len všeobecne tvrdil, že pre svedka J. L. vykonával činnosti, za ktoré mu už sčasti poskytol náhradu a zvyšok prác nevykonával v dôsledku starostlivosti o syna. Netvrdil v akej oblasti (v rozhodnom čase) podnikal, pod akým obchodným názvom, na základe čoho vykonával pre svedka práce, odkedy, presne aké práce, kde, aké boli podmienky dohody (aké práce, kde a v akom časovom rozpätí mal práce pre svedka vykonávať, akou formou, aká bola dohodnutá odmena), či už vyplatenú odmenu pojal do svojho účtovníctva. Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné prisvedčiť súdu prvej inštancie, že tieto rozhodujúce právne skutočnosti nevyplývajú ani z výpovede svedka J. L.. Na preukázanie existencie nároku žalobcu 2/ na náhradu ušlého zisku nepostačoval podľa odvolacieho súdu len dôkaz o (ústne) uzavretej zmluve na vykonanie prác. Žalobca musel tiež preukázať, že k predpokladanému zisku, nebyť dopravnej nehody a zranenia žalobcu 1/, by skutočne došlo, čo však žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní neurobil. V konečnom dôsledku to znamená, že žalobca v 2. rade neuniesol dôkazné bremeno už

v samotnom základe.

18. Podľa dovolacieho súdu treba prisvedčiť dovolacej námietke žalobcov, že súdy nižších stupňov založili svoje finálne závery na odlišných čiastkových záveroch. Kým súd prvej inštancie nemal na základe žalobcom produkovaných prostriedkov procesného útoku preukázanú (len) výšku zisku, ktorý žalobcovi 2/ ušiel v dôsledku starostlivosti o žalobcu 1/ (a teda nevychádzal z toho, že žalobcovi 2/ nič neušlo z tohto dôvodu), na rozdiel od toho odvolací súd mal za to, že žalobca 2/ nepreukázal (ani) základ nároku na náhradu ušlého zisku; na jeho preukázanie podľa odvolacieho súdu nepostačoval len dôkaz o (ústne) uzavretej zmluve na vykonanie prác. Žalobca 2/ musel tiež preukázať, že k predpokladanému zisku, nebyť dopravnej nehody a zranenia žalobcu 1/, by skutočne došlo, čo však žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní neurobil. V konečnom dôsledku to znamená, že žalobca 2/ neunesol dôkazné bremeno už v samotnom základe. Podľa dovolacieho súdu tento záver bezprostredne a zjavne odporuje vykonaným dôkazom, resp. ak už odvolací súd dospel k týmto záverom, riadne nevysvetlil, z akého dôvodu mal za to, že „tieto rozhodujúce právne skutočnosti“ nevyplývajú ani z výpovede svedka J. L.. Menovaný na pojednávaní súdu prvej inštancie konanom 12. apríla 2014 (č.l. 150 p.v. spisu) vypovedal, že «S N som mal dohodnutú spoluprácu na druhý polrok 2009 a N v 2. rade ju odriekol z rodinných dôvodov. Ja som v tom čase pracoval v Rakúsku a potreboval som človeka, aby prenášal, overoval a testoval novú databázu, ktorú sme vyrábali. S N v 2. rade som mal spolupracovať tým spôsobom, že ja mám s.r.o. a mal som spolupracovať N v 2. rade. N v 2. rade začal spolupracovať na predmetnom projekte, avšak ako došlo k zraneniu jeho syna, túto spoluprácu odriekol. Za túto spoluprácu bola dohodnutá odmena 21 600 Eur». V čestnom prehlásení spísanom 1. februára 2013 (č.l. 123 spisu) menovaný uviedol, že: «Živnostník Ing. K. Y., miesto podnikania R., IČO: 4 982 507 mal ako subdodávateľ spoločnosti 5o a CGAIN s.r.o., v ktorých som konateľom, s nimi na druhý polrok roku 2009 dohodnutú spoluprácu za odmenu v celkovej hodnote 21.600,- euro bez DPH, a to na projektoch, ktoré spoločnosti 5o a CGAIN s.r.o. vykonávali pre zahraničné podnikateľské subjekty. Z dôvodu, že Ing. K. Y. v polovici októbra 2009 spoločnostiam 5o a CGAIN s.r.o. odriekol výkon časti dohodnutej spolupráce na 4. štvrtrok roku 2009 (čo odôvodňoval vážnymi problémami so synom, ktorého zrazilo auto), hore uvedené spoločnosti Ing. K. Y. uhradili namiesto dohodnutej odmeny 21.600,- euro bez DPH iba čiastku 12.000,- euro základe jeho faktúr 091011 a 091012 vystavených dňa 26.10.2009».

19. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd opomenul dôležité skutočnosti prípadu, logicky ich do dôvodov svojho meritórneho rozhodnutia ani nepojal a nevyhodnotil ich. Tým sa jeho rozsudok stáva nedostatočne odôvodneným. Odvolací súd nezodpovedal na všetky skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Aj z hľadiska kvality odôvodnenia je preto dovolaním žalobcov napadnutý rozsudok netolerovateľný.

20. Dôkazné prvky svedčiace v neprospech tvrdenia žalobcu 2/ (že mu vznikla ujma, «keďže počas ošetrovania maloletého poškodeného nemohol vykonávať svoju podnikateľskú činnosť ako podnikateľ - živnostník») odvolací súd kládol do popredia a v podstate iba na nich založil svoje zamietavé rozhodnutie o žalobe. Naopak, vyhol sa hodnoteniu skutočností svedčiacich v prospech tvrdení žaloby (aspekty uvedené v bodoch vyššie), a tým ich ani nemohol hodnotiť v súvislosti s ostatnými dôkazmi.

21. Pre ďalšie konanie, na ktoré sa vec vracia, dovolací súd v časti týkajúcej sa ušlého zisku poznamenáva, že žalobca 2/ si bol v spore zrejme vedomý toho, že rozsah ušlého zisku nebude môcť preukázať s určitosťou. Na prvom pojednávaní súdu prvej inštancie 6. februára 2012 jeho zástupca na doplnenie žaloby v časti týkajúcej sa náhrady škody, okrem iného, uviedol, že «Pokiaľ ide o náhradu škody a určenie jej výšky, je dosť obtiažne túto škodu vyčíslieť. Navrhovateľ si preto zisťoval cenu opatrovateľských služieb u organizácií poskytujúcich domácu starostlivosť a na základe takto zistenej ceny, ktorú mu oni ponúkli, si uplatňuje náhradu škody. Zákonný zástupca navrhovateľa sa musel o maloletého K. Y. starať, zabezpečiť jeho vzdelávanie nakoľko navštevuje základnú školu a vozit' ho k lekárom. Podľa môjho názoru škoda, jej rozsah a spôsob jej vyčíslenia v návrhu je dostatočný». I keď takéto určenie rozsahu ušlého zisku nie je aj podľa dovolacieho súdu adekvátne okolnostiam prípadu (s

takto žalobcom 2/ vymedzeným rozsahom ušlého zisku sa súdy ani nezaoberali), to však nemôže mať v ďalšom za následok zamietnutie žaloby. Ak pri ustálení základu uplatneného nároku na náhradu ušlého zisku bude možné jeho výšku zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ho nebude možné zistiť vôbec, určí súd ho podľa svojej úvahy; samozrejme nebude môcť prekročiť žalobný návrh žalobcu 2/.

22. Podľa dovolacieho súdu je vadou v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP postihnuté konanie súdov nižších stupňov aj v častiach týkajúcich sa náhrady vecnej škody vzniknutej žalobcovi 1/ a náhrady nákladov žalobcu 2/ v súvislosti s prepravou žalobcu 1/ na vyšetrenia a liečenie.

23. Žalovaný v rámci svojej procesnej obrany nespochybnil základ a výšku žalobcami uplatňovanej náhrady škody na veciach žalobcu 1/ a náhrady nákladov žalobcu 2/ v súvislosti s prepravou žalobcu 1/ na vyšetrenia a liečenie. V celom spore namietal iba „vecnú legitimáciu“ žalobcu 1/ tvrdiac, že tento žalobca nebol rozsudkom Okresného súdu Pezinok zo 17. júna 2011 sp.zn. 3T/122/2010 odkázaný so svojim nárokom na občianske súdne konanie, resp. na pojednávaní súdu prvej inštancie 15. novembra 2013 jeho zástupca uplatnil len námietku premlčania tejto časti nároku. Súdy nižších stupňov ale svoje zamietajúce rozhodnutia o tejto časti nároku nezaložili na základe opodstatnenosti týchto výhrad žalovaného, ale na tom, že žalobca 1/ nepreukázal rozsah škody na svojich veciach (súd prvej inštancie), resp. na tom, že žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, pretože «Ani len netvrdili, aké veci boli poškodené; aké veci mal žalobca v 1. rade v čase poškodenia zdravia na sebe, z nich ktoré boli poškodené a tieto kedy, za akú sumu boli nadobudnuté, z akého boli materiálu; v tejto súvislosti nepredložili a napokon ani neoznačili žiadne dôkazy». Takto súdmi ustálené neunesenie dôkazného bremena žalobcom 1/ presahuje rámec v tomto smere produkovanej procesnej obrany žalovaného.

24. Za arbitrárne považuje dovolací súd aj závery súdov nižších stupňov v časti týkajúcej sa žalobcom 2/ uplatnenej náhrady nákladov v súvislosti s prepravou žalobcu 1/ na vyšetrenia a liečenie.

25. Súd prvej inštancie založil svoje závery na tom, že pokiaľ žalobca 2/ v tejto súvislosti predložil technický preukaz motorového vozidla, z tejto listiny vyplýva, že ide o nákladné motorové vozidlo. Z potvrdenia o návštevách žalobcu 2/ počas hospitalizácie žalobcu 1/ pritom nevyplyva, že jednotlivé cesty boli vykonané práve predmetným motorovým vozidlom. Podľa odvolacieho súdu nadto «nie je dostatočným predložiť (len) potvrdenie o návštevách hospitalizovaného žalobcu v 1. rade. Osobitne vo vzťahu k charakteru motorového vozidla, ktoré používal pri ceste za synom do nemocnice, resp. ktorým syna vozil k lekárovi, je rozhodujúce, čo je o ňom písané v technickom preukaze».

26. Podľa dovolacieho súdu treba v tejto súvislosti plne súhlasiť s dovolacou argumentáciou žalobcov, že takýto záver súdov nižších stupňov je neopodstatnený. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov vyplýva, že odvolací súd, na rozdiel od okresného súdu, ktorý nepovažoval za preukázané, že žalobca 2/ vozil žalobcu 1/ vlastným vozidlom Toyota RAV4, toto za preukázané zjavne mal, ale dospel k implicitnému záveru, že kategorizácia tohto vozidla ako vozidla NI (keďže má prepážku, oddeľujúcu kufror od zadných sedadiel) zbavuje žalobcu 2/ nároku na náhradu cestovných nákladov. Navyše, súd prvej inštancie zaťažil žalobcu 2/ rade dôkazným bremenom, ktoré jednoducho nie je splniteľné. Neexistuje iný adekvátny spôsob, akým by žalobca 2/ mohol preukázať, že na cestu do nemocnice, ktorú mu potvrdil jej personál, nepoužil iné ako vlastné vozidlo.

27. Pokiaľ by dovolací súd akceptoval výklad súdov nižších súdov, že žalobca 2/ v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, výrazne by žalobcovi 2/ znemožnil domáhať sa tejto náhrady proti žalovanému, uvalil by na neho excesívne dôkazné bremeno, čo je nepripustné (k tomu porovnaj tiež m.m. I.US 689/2014). Žalobca preto dôvodne namietal, že súdy vyvodili voči nemu nesprávne dôsledky neunesenia dôkazného bremena v otázke existencie nákladov prepravy žalobcu 1/, pretože ak určitá skutočnosť nebola s istotou preukázaná, nemôže to byť na ujmu strany, ktorá sa jej dovoľáva (porovnaj tiež rozhodnutie dovolacieho súdu sp.zn. 5Cdo/195/2015).

28. Porušením procesného práva dovolateľov bolo porušené jeho základné právo na spravodlivý proces vyplývajúce z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čo zakladá vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP), a keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil ostatne uvedenému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

29. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu zmätočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobcu týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.